

הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל / שיר השירים

אמר רבי עקיבא: חס ושלום, לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא יטמא את הידים. שאין כל העולם כלו כדאי כיום שנתן בו שיר השירים, שכל הכתובים קודש ושיר השירים קודש-קדשים בו.

(מסכת ידים, פ"ג מ"ה)

הספרות, הציור ומחשוב עומדים להוציא אל הפעל כל המשגים הרוחניים המבטאים בעמקי הנפש האנושית, וכל זמן שחסר עוד אף קרטוט אחד הנגלה במצמקי הנפש החושבת והמרגשת שלא יצא אל הפעל עוד, יש חובה על מלאכת הפעמקת להוציא.

מובן הנכבד מעצמו, שרק אלה נאוצרות, שבהתפתחם הם מבטמים את אור המציאות, טוב ורפה לפסחו, מקל דבור ודבור שיצא כפי הנבונה והמלא כל העולם כלו בשמים. אמנם אותם הדברים הנגזרים, עקבונתם היא בעולם, עליהם מהגנת היתד שפעל אוננו להפר ולבסות, ואוי לו למי שמשפמש בנתד זו פעלה שנגנדה למען הרבות באשה...

וצועי הנפש מצד רגשי האהבה הטבעית, הניטלת חלק גדול במציאות במוסר ובחיים, הם ראויים להתפרש על ידי הספרות בכל הנצודים שבהם היא מוציאה אל הפעל את הנגזר, אבל רק בשמירה היותר מעלה מנסות לצד השחרון המלער שיש באלה הרגשות, שמהפוך איתם משהרה טבעית לטעאה של זממא כנגולת, רק אנשי קדש ראויים להיות שרי קדש. אמנם אם נחשב להפרון כללי באיוו ספרות בעלא ימצאו בה אלה הרגשות הפנימיים, שהאהבה מרשמת בעמק הנפש באותה האהבה הנחונה, — על אמת פמה ובמה ראוי להשוב לחסרון אם אותם הוצועים הרמים והנשאים, שפכה הם פועלים לעולם ונצודים לקעל על כל טובי בני אדם ועל פנסת ישראל ביחוד, הנבצעים ממקור האהבה לאידון כל הפעשים, מקור האיר והחסד, — אם אלה הרגשות הנאהקים לא תחקרו בספר ויפחד מקיפם, תיש ערך לעמק מקור רגש האהבה הזאת? הכולוהו ימים רבים, הכוללוהו גבתי שחקים? והחפרון הזה אמנם נמלא לנו בשיר האהבה, אותו השיר שהוא קדש-קדשים, הוא שיר השירים אשר לשלמה ויכמו שמי שהוא תמור לאהבה, לא יחוש מה יתפצו משררי האהבה בשיריהם

הפרטים. ואם היתה בידו יכלת להשפיל את צגועיהם עד כדי טעימת חושו הגס הנה עושה פן בשמחת לב ונפש חפצה — רק מי שלבו ערל ומקרח להיות פן. מפני שלא טעם להתנשא אל מרומי קדש ולא חש מעצם נעם אור אהבת צור כל העולמים — איש נבל ולא חכם קזה לא יוכל להכיל את הרעיון. כי אלה הנעועים הרבים הפרטיים שבשיר השירים הם רשמים של האוצר הגנוז בנפש כלל האמה אשר בחר לו ה' לשמו ולזכרו. מפני שאיננו מרגיש כלל שום חסרון בהפקד מקום אלה הרגשות אשר לא ידעם. אבל מי שלא השווה אלוה חכמה ויכיר ויחוש שאי אפשר כלל לאוצר כתבי קדש של האמה הקדושה. שכל תולדתה מלכה ושומי אהבת נפש לצור מעזה. — בימי גדלתה על ידי חסד עליון מצא הוד. ובימי עניה ומרודה על ידי בהרי נחזי דם ושטף צרות רבות ונעות. אשר כל אלה עוררו את האהבה חזקה והוציאה אל הפעל המרגש — אי אפשר בשום אופן שאלה הנעועים לא נרשמו בספר באוצר הכללי אשר שמה נאספו כל הגיוני קדש.

אמנם מי שבעת שפרקו את בשרו במפרקות של ברנל יכול להשיב כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה ובכל נפש... מתי יבוא לדי ואקיימנו ולהאריך באותה שעה ב"אחד" עד שיצאה נשמתו. רק הוא יכל לאמר שאין כל העולם כלו כדאי כיום שגזן בו. שיר השירים ל:שאל. שכל הכתיבים קדש ושיר השירים קדש-קדשים!

אמנם כגוף פים מני גם. זיק אחד מלחב אש אוכלה. באות אחת מספר גדול. ידע איש אשר כה רמה נפשו להעריך גם האהבה הפרטית הטבעית בע. כה שהיה ותהינה לו האהבה הטהורה הטבעית והאהבה הלאמית הנאורה והאהבה האלקית הקדושה ומקאה הוד צרוכים במערכה. כמגדל דויד בנוי לתלפיות. אבל פה נמוכים הם הנפדים שהם גם פן בצלי עינים טרוטות הוזהלים סביב לשדרת האבנים התחומנה של מגדל עלל ורשעים את קופתו אשר לעב תגיב. רק כדי תנופת ידם הקצרה ומעף עינים הנכה. ואם מראש מגדל עלל יגד להם שרואים את הכוכב מלא הוד ויפעה. אז מייד תחליטו כמה נמוך הוא הכוכב הנקדר. נפשות כאלה שיותר מרועה בעל לב רגש שאהב את בת פלבא-שבוע היסה לא יוכלו למצא בר' צקיבא. לא יוכלו גם פן להוציא מקור לתכונת ההחלטה הנפולאה. ששיר השירים הוא קדש-קדשים בערך כל הכתובים. כי אם מקור האהבה הפשוטה אשר אותה לבדה יחיו בר' צקיבא שאהב את בת פלבא-שבוע (דרך פנה תפס לו אחר הסופרים הזקנים בלום אחיאסף). אבל טהורי לב. המה יראו את רבי צקיבא כנגלו. את ר' צקיבא המשחק בראותו ששועל יוצא מבית קדש-הקדשים. יען כי

דעת-מכללת הרצוג

מתוך: "מעיינות" ג. מאסף לעניני חינוך והוראה, עורך: חיים חמיאל, ירושלים תשל"ט

לנפשו הרוממה קרוב היה העמיד הקחוק. את ר' עקיבא המלא צהלה לקול המונה
של רומי, מפני שהאהבה האלקית הנובעת מעמק לבו הקרוב פים, ה'רבהו עד פדי
מלא ציור חי, כי רומי ואליליה כליל נהלפו ואור ציון לעד זרח. האהבה
במצוננים למחנה העמיד בנדאי המלא כל כך את לבו הטהור עד פי לא
הציתה לו מקום גם להנחת לב על הנה המרעיד, שהכירו רק פעב קל העובר
על פני הסמה הנרה בשחקים, ורק מפי האיש שנשמתו יצאה ב"אחד" נאה להאמר
שקל הכתובים קדש ושיר-השירים קדש-קדשיכ!

למאמר הזה שדפס בקובץ "אלומה" (ירושלים, תרצ"ו) הקדים העורך, ד"ר ב. מ. לוי,

את ההערה הבאה:

באחד הטיוולים שהייתי מטייל עם כ"ק מרן אימור זצ"ל יום יום מחוץ לעיר בוסק (קורלנד)
בשנת תרס"א נבעו מפי קדשו הרעיונות האלה. מיד העברתי עפרוני לידו ובשבתו על אחת
האבנים על יד חרבות החומה שם, רשם בעפרוני את הרברים האלה, אח"כ שלחתים ל"המזרח"
ונדפסו ראשונה שם בשם "עין איה".

דף מתוך ההגדה של פראג, דפ"ו